

Nazir: Abstinence or Moderation?

Torah in Motion– Parshat Naso

1: Is a Nazir called "Holy" or "Sinner"?

1. במדבר ו:א-כא

(א) וידבר ה' אל-משה לאמר: (ב) דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם איש או-אשה כי יפלא לנדור נדר נזיר להזיר לה': (ג) מיין ושכר יזיר חמץ יין וחמץ שכר לא ישנה וכל משרת ענבים לא ישנה וענבים לחים ויבשים לא יאכל (ד) כל ימי נדרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל (ה) כל-ימי נדרו נזרו תער לא-יעבר על-ראשו עד-מלאת הימים אשר-יזיר לה' קדש יהיה גדל פרע שער ראשו: (ו) כל-ימי הזירו לה' על-נפש מת לא יבא: (ז) לאביו ולאמו לאחיו ולאחלתו לא-יטמא להם במתם כי נזר אלקיו על-ראשו: (ח) כל ימי נדרו קדש הוא לה': (ט) וקי-ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נדרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחו: (י) וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בני יונה אל-הכהן אל-פתח אהל מועד: (יא) ועשה הכהן אֶחָד לְחֹטָאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכָפַר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל-הַנֶּפֶשׁ וְקָדַשׁ אֶת-רֹאשׁוֹ בַיּוֹם הַהוּא: (יב) והזיר לה' את-ימי נדרו והביא כבש בן-שנתו לאשם והימים הראשנים יפלו כי טמא נדרו: ... (טז) והקריב הכהן לפני ה' ועשה את-חטאתו ואת-עלתו... (יח) וגלח הנזיר פתח אהל מועד את-ראש נדרו וזקח את-שער ראש נדרו ונתן על-האש אשר-תחת זבח השלמים... (כא) זאת תורת הנזיר אשר ידו קרבנו לה' על-נדרו מלבד אשר-תשיג ידו כפי נדרו אשר ידו כן יעשה על תורת נדרו:
2. רש"י במדבר פרשת נשא ו:יא

מאשר חטא על הנפש - שלא נזהר מטומאת המת, רבי אלעזר הקפר אומר שציער עצמו מן היין
3. תלמוד בבלי מסכת תענית דף יא

אמר שמואל: כל היושב בתענית נקרא חוטא. סבר כי האי תנא, דתניא: רבי אלעזר הקפר ברבי אומר: מה תלמוד לומר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש, וכי באיזה נפש חטא זה? אלא שציער עצמו מן היין, והלא דברים קל וחומר: ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא, המצער עצמו מכל דבר ודבר - על אחת כמה וכמה. רבי אלעזר אומר: נקרא קדוש, שנאמר קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. ומה זה שלא ציער עצמו אלא מדבר אחד נקרא קדוש, המצער עצמו מכל דבר - על אחת כמה וכמה. ולשמואל, הא איקרי קדוש! - ההוא אגידול פרע קאי. - ולרבי אלעזר, הא נקרא חוטא! - ההוא דסאיב נפשיה. - ומי אמר רבי אלעזר הכי? והאמר רבי אלעזר: לעולם ימוד אדם עצמו כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו, שנאמר בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר! - לא קשיא, הא - דמצי לצעורי נפשיה, הא - דלא מצי לצעורי נפשיה. ריש לקיש אמר: נקרא חסיד, שנאמר בגמל נפשו איש [חסד] ועכר שארו וגו'. אמר רב - ששת: האי בר בי רב דיתיב בתעניתא - ליכול כלבא לשירותיה
4. רש"י מסכת תענית דף יא עמוד ב

נקרא חסיד - המתענה, דכתיב גומל נפשו איש חסד - מפריש עצמו ממאכל ומשתה
5. תוספות מסכת תענית דף יא עמוד ב

גומל נפשו - פירוש שגומל חסד לנפשו שאינו מתענה נקרא חסיד
6. רמב"ן במדבר פרשת נשא פרק ו

וטעם החטאת שיקריב הנזיר ביום מלאת ימי נדרו, לא נתפרש. ועל דרך הפשט כי האיש הזה חוטא נפשו במלאת הנזירות, כי הוא עתה נזר מקדושתו ועבודת השם, וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלקינו, כענין שאמר (עמוס ב יא) ואקים מבניכם לבניאים ומבחוריהם לחזירים, השוה אותו הכתוב לנביא, וכדכתיב (לעיל פסוק ח) כל ימי נדרו קדוש הוא לה' והנה הוא צריך כפרה בשובו להטמא בתאוות העולם
7. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תענית סימן תקעא

היושב בתענית- אם יכול לסבול התענית נקרא קדוש; ואם לאו, כגון שאינו בריא וחזק נקרא חוטא

II: The Seemingly Contradictory View of Rambam

8. רמב"ם הלכות דעות פרק ג
 שמה יאמר אדם הואיל והקנאה והתאוה והכבוד וכיוצא בהם דרך רעה הן ומוציאין את האדם מן העולם, אפרוש מהן ביותר ואתרחק לצד האחרון, עד שלא יאכל בשר ולא ישנה יין ולא ישא אשה ולא ישב בדירה נאה ולא ילבש מלבוש נאה אלא השק והצמר הקשה וכיוצא בהן כגון כהני העובדי כוכבים, גם זה דרך רעה היא ואסור לילך בה, **המהלך בדרך זו נקרא חוטא. שהרי הוא אומר בנזיר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש**, אמרו חכמים ומה אם נזיר שלא פירש אלא מן היין צריך כפרה המונע עצמו מכל דבר ודבר על אחת כמה וכמה, לפיכך צוו חכמים שלא ימנע אדם עצמו אלא מדברים שמנעתו התורה בלבד, ולא יהא אסור עצמו בנדירים ובשבועות על דברים המותרים, כך אמרו חכמים **לא דיין מה שאסרה תורה אלא שאתה אסור עליך דברים אחרים**, ובכלל הזה אלו שמתענין תמיד אינן בדרך טובה, ואסרו חכמים שיהא אדם מסגף עצמו בתענית, ועל כל הדברים האלו וכיוצא בהן צוה שלמה ואמר **אל תהי צדיק הרבה** ואל תתחכם יותר למה תשומם
9. רמב"ם הלכות נזירות פרק י
 האומר הריני נזיר אם אעשה כך וכך או אם לא אעשה וכיוצא בזה הרי זה רשע ונזירות כזו מנזירות רשעים הוא, אבל הנודר לה' דרך קדושה הרי זה נאה ומשובח ועל זה נאמר **נזר אלקיו על ראשו קדש הוא לה'**, ושקלו הכתוב כנביא שנאמר ואקים מבניכם לנביאים ומבחורכם לנזירים
10. Rambam's letter to Ibn Tibbon
I live in Fostat and the Sultan lives in Cairo; these two places are about one and a half miles from each other. My duties to the Sultan are very heavy. I am obliged to visit him every day, early in the morning; and when he or any of his children, or members of the royal household are ill, I dare not leave Cairo, but must stay for most of the day in the palace. It also frequently happens that one or two of the royal officers fall sick, and I must see to their healing. So I generally arrive in Cairo very early in the day, and even if nothing unusual happens I do not return to Fostat until the afternoon. Then I am almost faint with hunger.
I find the waiting room filled with people, both Jews and Gentiles, nobles and common people, friends and strangers – a mixed mass, waiting for me. I dismount from my animal, wash my hands, enter, and ask my patients to bear with me while I briefly eat, the only meal I take in the twenty-four hours. Then I see to my patients, write prescriptions for their various illnesses. Patients go in and out until nightfall, and sometimes even until two hours and more in the night. I talk to them while lying down from sheer fatigue, and when night falls, I am so exhausted that I can hardly speak.
Because of this no Israelite can have any private interview with me, except on Shabbat. Then the whole congregation visits me after the morning service. We study together a little until noon, and then they leave. Some of them return, and read with me after the afternoon service until evening prayers.
11. רמב"ם הלכות דעות פרק א:ד
הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם, והיא הדעה שהיא רחוקה משתי הקצוות ריחוק שוה ואינה קרובה לא לזו ולא לזו, לפיכך צוו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד ומשער אותם ומכוין אותם בדרך האמצעית כדי שיהא שלם בגופו, כיצד לא יהא בעל חמה נוח לכעוס ולא כמת שאינו מרגיש אלא בינוני, לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו כדי שלא יעשה כיוצא בו פעם אחרת, **וכן לא יתאוה אלא לדברים שהגוף צריך להן ואי אפשר להיות בזולתן כענין שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו**, וכן לא יהיה עמל בעסקו אלא להשיג דבר שצריך לו לחיי שעה כענין שנאמר טוב מעט לצדיק, ולא יקפוץ ידו ביותר, ולא יפזר ממנו אלא נותן צדקה כפי מסת ידו ומלוה כראוי למי שצריך, ולא יהא מהולל ושוחק ולא עצב ואונן אלא שמח כל ימיו בנחת בסבר פנים יפות, וכן שאר דעותיו, **ודרך זו היא דרך החכמים, כל אדם שדעותיו דעות בינוניות ממוצעות נקרא חכם**

12. רמב"ם הלכות דעות פרק א:ה
ומי שהוא מדקדק על עצמו ביותר ויתרחק מדעה בינונית מעט לצד זה או לצד זה נקרא חסיד, כיצד מי שיתרחק מגובה הלב עד הקצה האחרון ויהיה שפל רוח ביותר נקרא חסיד וזו היא מדת חסידות, ואם נתרחק עד האמצע בלבד ויהיה עניו נקרא חכם וזו היא מדת חכמה, ועל דרך זו שאר כל הדעות, וחסידים הראשונים היו מטין דעות שלהן מדרך האמצעית כנגד שתי הקצוות, יש דעה שמטין אותה כנגד הקצה האחרון ויש דעה שמטין אותה כנגד הקצה הראשון, וזהו לפנים משורת הדין, ומצווין אנו ללכת בדרכים האלו הבינונים והם הדרכים הטובים והישרים שנאמר והלכת בדרכיו

III: Time for Balance and Time for Extremes

13. תוספות מסכת תענית דף יא עמוד א
 אמר שמואל כל היושב בתענית נקרא חוטא - וקשיא דאמרינן בפ' החובל (ב"ק דף צא: ושם) החובל בעצמו רשאי אבל אחרים שחבלו בו חייבים ומפרש התם הא דקאמר החובל בעצמו רשאי אמר שמואל ביושב בתענית אלמא משמע דשמואל קאמר דיושב בתענית לא נקרא חוטא ויש לומר דודאי הוי חוטא כדאמרינן הכא מקל וחומר מנזיר ומה נזיר שלא ציער עצמו אלא מיין וכו' **אבל מכל מקום המצוה שהוא עושה התענית גדול יותר מן העבירה ממה שהוא מצער נפשו דמצוה לנדור כדאמרינן (סוטה דף ב.). הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין ומכל מקום יש קצת חטא מידי דהוה אמתענה תענית חלום בשבת דקורעין גזר דינו ונפרעין ממנו תענית של שבת ומאי תקנתיה ליתב תעניתא לתעניתיה**
14. רש"י במדבר פרשת נשא פרק ו
 למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, **לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, שהוא מביא לידי ניאוף**
15. משנה מסכת נזיר פרק א:ג
סתם נזירות שלשים יום אמר הריני נזיר אחת גדולה הריני נזיר אחת קטנה אפילו מכאן ועד סוף העולם נזיר שלשים יום הריני נזיר ויום אחד הריני נזיר ושעה אחת הריני נזיר אחת ומחצה הרי זה נזיר שתיים הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת נזיר שלשים ואחד יום שאין נזירים לשעות
16. רמב"ם הלכות דעות פרק ד
 היום והלילה כ"ד שעות, **די לו לאדם לישן שלישי שהוא שמונה שעות, ויהיו בסוף הלילה כדי שתהיה מתחלת שנתו עד שתעלה השמש שמונה שעות, ונמצא עומד ממטתו קודם שתעלה השמש**

IV: Engaging in this World or Elevating Ourselves?

17. נתיבות שלום פרשת ויצא, ענין הסולם
והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה, דהמכוון בזה להראות לו שתכלית רצון ה' היא שיהודי יעסק בענייני עוה"ז ובתוך זה ימצא דרך איך להיות קדוש לה'. וזהו סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה, כדאיתא בתורת אבות שענין הולם מורה על קביעת העבודה של יהודי בעולמו בענייני עוה"ז שיהודי ימצא תמיד במסגרת של קדושה בתוך הסלם, שיעלה דרגא דרגא עד וראשו מגיע השמימה... וזוהי הדרך גם בענייני העולם, אלה יצא מחוץ למסגרת הקדושה, שאז אכן ענייני עוה"ז מוציאים אותו מקדושתו ומשפילין אותו לדיוטא תחתונה, ורק ע"י שעושה לעצמו סולם, שמתנער מהארציות ונכנס למקום הקודש למסגרת הקדושה, אז יביאו אותו גם כל ענייני עוה"ז להתקרב להשי"ת, להתרומם עדי וראשו מגיע השמימה, ועד כי הנה ה' נצב עליו
- וזה אומרו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי. כו עד עתה היה יעקב כולו קודש ולא היתה שום נגיעה בענייני עוה"ז, אבל עתה ראה שאכן יש ה' במקום הזה, במקום הזה מרמז כמאחז"ל (ב"ר סח:יא) שהיה שם מקום חוית רעות, וגם המקום שהוא הולך אליו בית לבן שהולך לעסוק בענייני עוה"ז, אכן יש ה' במקום הזה, **גם במקום הזה בעניינים גשמיים יכולים לעבוד את ה', אם נשמרים בתוך מסגרת של קדושה, אם של תורה הו של עבודה**